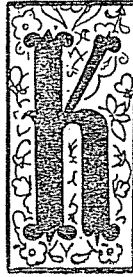


KARATAY MEDRESESİ



aratay Medresesi, Konya'nın Ferhûniye mahallesinde Alâaddin Sarayının kuzey yönünde Ankara yolu üzerindedir.

Medresenin giriş kapısı caddeye bakan ve tenasüb bakımından ziyaretçilerin gözlerini kamaştırıcı yegâne bir san'at eseridir. Beyaz ve mavi mermerlerden yapılmış olan kapının kenarlarında geometrik kabartma şekillerle tezyin olunmuştur.

Kapının üst kısmında bir satır tutan kitabesinde, Tevbe sûresinde :

قال الله تعالى: « ان الله لا يضيع اجر المحسنين »

âyet-1 celilesinden sonra devamla :

« امر بهذه العمارۃ المبارکة فی ایام دولت السلطان الاعظم
ظل الله فی العالم علاءالدین والدین و ابو الفتح کیکاووس بن
کیخسرو بن کيقباد بن السلطان الشهید کیخسرو بن
قیلنج أرسلان بن مسعود بن قیلنج أرسلان قره طای بن
عبدالله فی شهر سنه تسع واربعین وستمائۃ غفر الله لمن امره »

(1) yazılıdır.

Bu kitâbeye göre Medrese (649) Hicri ve 1252 milâdi yılında vezir bulunan Mir Celâleddin nâmiyle maruf Abdullah oğlu Karatay tarafından inşa ettirilmiştir.

Bu kitabenin alt kısmında kapının sağ üstünde :

رب اوزعنی ان اشکر نعمتک التي انعمت علی
وعلی والدی وان اعلم

Kapının sol üst kısmında da :

صالحاً ترضاه وادخلنی برحمتک فی عبادک الصالحین

âyetleri yazılıdır.

Yazıların aralarına yapraklar ve çiçek dalları konulmak sûretiyle bir nisbet tahtında tezyini bir tarzda yazılmıştır.

(1) Cenâb-ı Hak iyilik yapanların ecerini zâyi etmez. Bu mübarek mamurenin kuruluşu 649 yılı aylarında Kılıçaslan oğlu Mes'ud oğlu Kılıçaslan oğlu Şehit Sultan Keyhüsrev oğlu Keykubad oğlu Keyhüsrev Allah'ın yeryüzünde gölgesi din ve dünyanın büyük fetih babası Sultan Keykavus'un hükümdarlığı zamanında Abdullah oğlu Karatayı emretti.

Allah bunu yaptırana mağfiret etsin.

Kapının sağ tarafından itibaren Resul-i Zısan Efendimizin az kelimelerle çok mânâ ifade eden 28 Hadis-i Şerifi yazılıdır. (2)

Medresenin tac adı verilen kapısından avluya ve oradan da Medresenin içine girildiği vakit büyük bir kubbe altında geniş bir sahanlık göze çarpar. Sahanlığın ortasında bir çeşme vardır. Kubbenin dört köşesi sırlı tuğlalarla, yazılarla ve geometrik şekillerle mütenasip olarak işlenmiştir.

Duvarlarda küfi yazılarla yazılmış Âyet-i Kürsi görülmektedir.

Sahanlığın batı yönünde iki basamakla çıkılan ve üzeri kemerli bulunan bir ayvan vardır. Sakafi beşik örtüsü ile örtülmüş olan buranın duvarları hemen tamamıyla sırlı mavi tuğlalarla kaplıdır. Kemerin ön kısmında Besmele-i Şerife ve Âyet-i Kürsi yazılıdır.

7,80X6,33 eb'adında bulunan bu ayvanın câmi ve gerek dersane olarak kullanıldığı zannedilmektedir.

Bu dershanenin iki tarafında kubbeli birer oda vardır. Yalnız sağ tarafındaki tamamıyla yıkılmıştır. Solunda bulunan kubbede ise medrese inşa ettiren Karatay'ın sandukası bulunmaktadır. O zamanları bu odalar namaz kılmaya mahsus yerlerdi.

Medresenin müdavimlerinin ikametleri için dörtgen şeklindeki sahanlığın her iki tarafında üçer ve ayvana nazır olan yönünde de dört oda olmak üzere on kadar yıkılmış oda görülmektedir. Bu odaların bugünkü haliyle giriş kapıları taşla örülmüştür.

Büyük kubbenin altında, ön kapının üstünde âyet-i kerimeler yazılmıştır. Türbenin yanındaki hücre kapısından itibaren duvarlara mavi çinilerle âyet-i kerimeler sıra ile :

توكلت على الله ما في السموات وما في الأرض وان

Birinci hücre kapısı üzerinde:

تبدوا ما في أنفسكم أو تخفوه

İkinci hücrenin kapısı üzerinde :

يحاسبكم به نيغفر الله لمن يشاء

Üçüncü hücre kapısı üzerinde :

يعذب من يشاء والله على كل شيء
قدير آمن الرسول بما

Dördüncü umûmi kapının üzeri ise kırılmıştır. Bununla beraber âyet-i kürsinin yazılmış olması icab-etmektedir :

انزل اليه ...

Çeşmenin üstünde :

... ملئكه وكتبه ورسله

لا تفرق بين احد من رسله وقا

Çeşmeden sonra gelen kapının üzerinde :

لو سمعنا واطعنا غفرناك ربنا واليك المصير . لا..

Umumi kapının mütenasip bulunan kapısı üzerinde :

يكلف الله نفساً الا ...

Medresenin sağındaki birinci, ikinci ve üçüncü hücre kapılarının üstleri yıkılmış olduğundan hangi

لها ما كسبت ...

âyet-i celilenin yazılı olduğu görülmemesine rağmen : olması âyet-i celilenin gelişinden anlaşılmaktadır.

Üçüncü kapının üstünde :

قبلنا ولا تحملنا ما لا طاقة لنا به

واعف عنا وا

Dördüncü kapının üzerinde ise :

غفر لنا وارحمنا انت

مولانا فالصبرنا على القوم الكافرين .

âyet-i celilesi yazılıdır.

Kubbenin kutru 12 metredir. Çini mozayiklarla kaplıdır. Kenarlarında görülen beşer üçgenin içi mozayiklarla küfi yazılarla ashab-ı kiraman isimleri yazılmıştır.

Karatay medresesinin birçok vakıfları vardır. Konya'ya yakın Gomse, Kirvat ve daha birkaç köy Karatay tarafından medreseye vakfedilmiştir.

(2) Ameller niyete bağlıdır, meclislerde güven bulunmalıdır, müşavere edilen adam emin olmalıdır. Zamanın her çeşit hadiselerine hazırlıklı olmak bir öğüddür. Vaad borç gibidir. Harp hiledir. Nedamet bir nevi töbedir. Topluluk rahmettir. Ayrılık bir azaptır. Emniyet edilebilmek bir nevi zenginliktir. Din nasihattir. Hasep, şeref mal iledir. Kerem takva iledir. Selâm sözden evveldir. Sormak öğrenmenin yarısıdır. Dûa ibadettir. Borç dini lekeler. Tedbir geçinmenin yarısıdır. Sevgi aklın yarısıdır. Keder (Elem) yaşlılığın yarısıdır. Hayır iyi bir âdettir. Şer öneylik yapmaktır. Musamaha bir kazançtır. Solak kimse meş'umdur. Tedbirli bulunmak su'i zan ile mümkündür. Çocuk sahibi olmak bir nevi korkaklıktır. Ağzı kokusu cefadır. Kur'an-ı Kerim ilâcın ta kendisidir.

MEHAZ :

- 1 — Konya Tarihi — İbrahim Hakkı Konyalı
- 2 — Konya Tarihi — Mehmet Önder
- 3 — Türk San'at Tarihi — Prof. Celal Es'ad Arseven
- 4 — Konya Rehberi — Maarif Müdürü Ferid Bey başkanlığında bir heyet tarafından hazırlanmıştır.
- 5 — Konya Eski Eserler Kılavuzu — İbrahim Tongur ve Faik Soyman.